

כ"ג באדר א' תשפ"ב, 2.3.2022

גיליון מס' 795

פרשת פקודי

איך ניתן לבנות משכן לה'?

מאת רחל קרן, עין הנצי"ב

במספר מקומות במדרש תנחומא מתואר משה, מקים המשכן, כמי שמעלה ספקות גדולים לגבי היתכנותו:

- נשא יט - אמר ר' יוחנן: זה אחד משלשה דברים ששמע משה מפי הגבורה והרתיע לאחוריו: בשעה שאמר לו "וְנִתְּנוּ אִישׁ כֶּפֶר נַפְשׁוֹ", אמר משה: מי יוכל ליתן כופר נפשו? א"ל הקב"ה: **איני מבקש לפי כחי, אלא לפי כוחו** - "זֶה יִתְּנוּ", ובשעה שאמר "אֶת קַרְבְּנֵי לְחֹמֵי לְאִשִּׁי", אמר משה מי יוכל להספיק לך קרבנות? א"ל: **איני מבקש לפי כחי אלא לפי כוחו**... ובשעה שאמר לו: "וְעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ" אמר משה לפני הקב"ה: "הנה השמים ושמי השמים לא יכלכלוך", ואנו יכולין לעשות לו מקדש? א"ל הקב"ה: **איני מבקש לפי כחי, אלא לפי כוחו**...

- תרומה יא - תוהה משה על אפשרות קיומו של המשכן במציאות הארצית: כיצד ייתכן ש"אש תמיד תוקד על המזבח", העשוי מנחושת ועץ, ולא תכלה אותו? והקב"ה משיבו: 'בעולמי הדבר ייתכן כי הן עשויין לכבודי!'

- ובפסוק "וַיַּעַשׂ אֶת הַכִּיּוֹר נְחֹשֶׁת וְאֶת כַּנּוֹ נְחֹשֶׁת בְּמִרְאֹת הַצּוּבָאוֹת אֲשֶׁר צָבְאוּ פֶתַח אוֹהֶל מוֹעֵד" (לח,ח) מגלה התנחומא (פקודי יט) עוד אי-הבנה של משה: "בשעה שהיו ישראל בעבודת פרך במצרים גזר עליהם פרעה שלא יהיו יושנים בבתיהן שלא יהיו משמשין מטותיהן. מה היו בנות ישראל עושות? יורדות לשאוב מים מן היאור והקב"ה היה מזמין להם דגים קטנים בתוך כדיהן והן מוכרות ומבשלות מהן ולוקחות מהן יין והולכות לשדה ומאכילות את בעליהן... משהיו אוכלין ושותין נוטלות המראות ומביטות בהן עם בעליהן... בזכות אותן המראות שהיו מראות לבעליהן ומרגילות אותן לידי תאוה מתוך הפרך העמידו כל הצבאות שנאמר: "יִצְאוּ כָּל-צְבָאוֹת ה' מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם". כיון שאמר לו הקדוש ברוך הוא למשה לעשות את המשכן עמדו כל ישראל ונתנדבו... אמרו הנשים: 'מה יש לנו ליתן בנדבת המשכן?' עמדו והביאו את המראות והלכו להן אצל משה, כשראה משה אותן המראות זעף בהן, אמר להם לישראל: 'טולו מקלות ושברו שוקיהן של אלו (!) - המראות למה הן צריכין?' א"ל הקב"ה למשה: 'משה, על אלו אתה מבזה? המראות האלו הן העמידו כל הצבאות הללו במצרים! אלו חביבים עלי מן הכל! טול מהן ועשה מהן כיוור נחושת וכנו... באותן המראות שהעמידו את כל הצבאות האלה..."

משה רואה במראות ביזוי למקדש ודורש מהגברים להכותן על שוקיהן, הרחקת התאוה מן הקודש. אך הקב"ה מתערב ומראה לו את הפנים האחרות של המראות, את מסירות הנפש על הבאת ילדים לעולם מתוך הפרך, ומתוך כך את פניהן האמיתיות של הנשים המשתקפות בהן.

בשלושת המדרשים משה מביע שלוש שאלות גדולות על עצם ציווי המשכן:

- כיצד תיתכן נתינה מהאדם הסופי לאינסופי?

- כיצד תיתכן יצירה אנושית העומדת בדרישה האלוקית?

- כיצד תיתכן נתינה מהאדם, בעל התאוה והחטא, לקב"ה?

ובאמת, בעיניים אנושיות, אפילו של גדולים כמשה, הדבר אינו אפשרי. אבל בעיני ה' - רצוי ונכון מאוד שדווקא בני אדם יבנו לו מקדש - איני מבקש לפי כוחי אלא לפי כוחם. ומה הוא כוחם? נדבת הלב, ומעל כולם - מסירות הנפש של הנשים.

תחילתו של ספר שמות בתיאור גזרותיו הנוראות של פרעה, גזרות של מוות, וגבורתן של הנשים שלמרות אימת המוות הביאו חיים לעולם. ובסיום הספר מלמד הקב"ה את משה שנדבתן למשכן היא החביבה מן הכל.

למסירות הנפש ולנדיבות הלב הנובעים מהרצון האנושי אין שיעור, ובשלהם יתאפשר החיבור בין עולמו של הקב"ה לעולמם של בני האדם. כך נבנה המקדש לכבודו של ה' "וכיון שעשו את המשכן - נתמלא מכבודו".

הר' רחל קרן, נשואה, אם לשלושה וסבתא לחמישה. חברת קיבוץ עין הנצי"ב. ראש בית המדרש במדרשת עין הנצי"ב. סיימה לימודי סמיכה לרבנות. מלמדת תורה, מחשבה והלכה.

כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש להירשם בקישור: <https://forms.gle/bzbZhmBafTeQLY3k6>
תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: amudim@kdati.org.il